

IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU

Naslovnica: Flaticon.com
Grafike: PresentationGO.com

SADRŽAJ

Riječ generalnog revizora	5
O Uredu	6
Misija, uloga i mandat Ureda	6
Nezavisnost.....	6
Mandat.....	7
Okvir revizije	7
Strateški plan razvoja Ureda za period 2021.-2025.....	8
Uloga Koordinacionog odbora.....	10
Planiranje revizija	11
Kvalitet i osnovne vrijednosti	12
Komunikacija i izvještavanje	13
Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH	14
Komunikacija sa javnošću i drugim relevantnim akterima	15
Rezultati provedenih revizija	17
Finansijska revizija	17
IT revizija.....	19
Revizija učinka	20
Realizacija preporuka revizije	23
Metodologija revizije	29
Kontrola kvaliteta revizije.....	30
Međunarodna saradnja	32
Organizacija poslovnih procesa Ureda.....	33
Upravljanje	33
Upravljanje rizicima	33
Osoblje	34
Finansiranje	35
Prilozi	Error! Bookmark not defined.
Prilog 1. – Popis institucija koje su bile predmetom finansijske revizije u 2022. godini (revizija finansijske 2021. godine):.....	37
Prilog 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda	40
Prilog 3. – Struktura zaposlenih u Uredu	41
Prilog 4. – Finansijski izvještaj Ureda	42

Riječ generalnog revizora

Zadovoljstvo mi je da vam predstavim Godišnji izvještaj o aktivnostima Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine za 2022. godinu.

Protekla 2022. godina za Ured predstavlja nastavak realizacije zakonskih ovlasti definisanih Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i strateških ciljeva dokumentovanih kroz Strateški plan razvoja Ureda 2021.-2025.

Revizijom finansijskih izvještaja i usklađenosti poslovanja svih institucija BiH za 2021. godinu, te revizijom izvještaja o izvršenju budžeta institucija BiH za 2021. godinu zaokružili smo još jedan ciklus finansijske revizije koji je rezultirao velikim brojem značajnih revizionih nalaza i preporuka.

Prošlogodišnjim programom revizije učinka nastojali smo doprinijeti unapređenju oblasti nabavke i funkcionalnosti ličnih karata, pripremi i nadzoru planova integriteta, osiguravanju pretpostavki za kibersigurnost, te upravljanju troškovima telefona u institucijama Bosne i Hercegovine. Kroz proces praćenja realizacije preporuka revizije učinka nadležnim institucijama i javnosti prezentovali smo aktivnosti odgovornih institucija BiH na realizaciji preporuka iz oblasti upravljanja imovinom i troškovima smještaja diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH i upravljanjem carinskim terminalima.

Pored revizionih, realizovan je i cijeli niz komunikacionih aktivnosti sa različitim eksternim akterima, kao što su organizacije civilnog društva, tijela za provođenje zakona, međunarodne organizacije, kao i šira javnost, a koje za cilj imaju povećanje razumijevanja uloge i rezultata rada Ureda.

Naše smo kapacitete u protekloj godini, uz podršku međunarodnih aktera, ojačali u oblasti finansijske i revizije učinka, strateškog planiranja, IT revizije, a poseban naglasak je stavljen na razvijanje svijesti i kapaciteta u oblasti rodne ravnopravnosti.

U 2022. godini, preko 50 tačaka dnevnog reda na sjednicama domova i nadležnih parlamentarnih komisija Parlamentarne skupštine BiH obuhvatala su pitanja vezana za rad Ureda. Ured je na svim sjednicama osigurao prisustvo relevantnih sagovornika s ciljem da osigura najkvalitetnije odgovore i pojašnjenja na pitanja poslanika i delegata.

Bez obzira na prethodno, smatram da smo u 2022. godini, kroz maksimalno zalaganje osoblja i rukovodstva Ureda, postigli značajne rezultate objektivnim informisanjem javnosti o izvršenjima budžeta institucija BiH, načinima korištenja javnih resursa i adresiranjem društveno značajnih pitanja putem provedenih revizija učinka. Nadamo se da će preporuke upućene nadležnim institucijama rezultirati pozitivnim promjenama i potvrditi ulogu Ureda kao društveno relevantne institucije.

Hrvoje Tvrtković, generalni revizor, v.r.

Datum: 11.4.2023.
Broj: 08-02-3-504/23

O Uredu

Misija, uloga i mandat Ureda

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured) je vrhovna revizijska institucija (u daljem tekstu: VRI) osnovana Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine¹ (u daljnjem tekstu: Zakon o reviziji), kao vanjski, nezavisni revizor koji revidira poslovanje institucija Bosne i Hercegovine. Kao nezavisna institucija Bosne i Hercegovine počeo je sa radom 2000. godine. Sjedište Ureda je u Sarajevu. Uredom rukovodi generalni revizor koji ima dvojicu zamjenika.

NAŠA MISIJA

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine kao nezavisna vrhovna revizijska institucija je profesionalno i nepolitično tijelo koje svoje zadaće obavlja na osnovu Zakona o reviziji institucija BiH i INTOSAI okvira profesionalnih objava s ciljem da doprinese unapređenju ekonomičnosti, efektivnosti i efikasnosti u raspolaganju javnim sredstvima te transparentnosti i odgovornosti u upravljanju u javnom sektoru

Glavni cilj Ureda je da, provođenjem revizija, osigura nezavisna mišljenja o izvršenju budžeta i finansijskim izvještajima, korištenju resursa i upravljanju državnom svojinom od Vijeća ministara, budžetskih i javnih institucija u BiH, čime se doprinosi pouzdanom izvještavanju o korištenju budžetskih sredstava, transparentnom i kvalitetnom upravljanju javnim prihodima, troškovima i državnom svojinom.

Ured informiše odgovorne institucije i javnost o svojim nalazima i preporukama pravovremenim i javnim objavljivanjem izvještaja o reviziji, te ako su relevantni, drugim oblicima informisanja.

Nezavisnost

Prema Zakonu o reviziji, Ured je, u obavljanju svojih dužnosti i provođenju nadležnosti, nezavisan i ne podliježe upravljanju ili kontroli bilo kod drugog lica ili institucije. Nadalje, Ured je nepolitičan i ne smije podržavati ili biti u vezi s bilo kojom političkom strankom.

Osnovni principi nezavisnosti vrhovnih institucija za reviziju definisana su profesionalnim objavama Međunarodne organizacije vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) i to Limskom deklaracijom (INTOSAI-P 1) i Meksičkom deklaracijom o nezavisnosti vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI-P 10). Opća skupština Ujedinjenih nacija, u dva je navrata (rezolucijama A/66/209 (2011) i A/69/228 (2014), podcrtala važnost primjene principa nezavisnosti javne revizije.

Premda je nezavisnost Ureda osigurana Zakonom o reviziji, ona još uvijek nije ustavno zasnovana kao što je to propisano navedenim deklaracijama.

¹ Službeni glasnik BiH broj 12/06.

Mandat

U okviru svog zakonskog mandata, Ured obavlja dvije osnovne vrste revizije:

FINANSIJSKA REVIZIJA (ZAJEDNO SA REVIZIJOM USKLAĐENOSTI I IT REVIZIJOM)	REVIZIJE UČINKA
- Ured, prema usvojenim standardima revizije, pregleda finansijske izvještaje i pripadajuće račune institucija kod kojih se obavlja revizija, s ciljem procjene da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanse odražavaju u potpunosti rezultate izvršenja budžeta. - Ured procjenjuje da li rukovodioci institucija BiH primjenjuju zakone i propise, da li koriste sredstva za odgovarajuće namjene, ocjenjuje finansijsko upravljanje, funkcije interne revizije i sistem internih kontrola. - Finansijska revizija obuhvata i IT reviziju koja podrazumijeva podršku finansijskoj reviziji u dijelu procesa koji uključuju primjenu informacionih tehnologija (npr. javnih nabavki, rashoda, prihoda i sl.). - Ured trenutno obavlja redovnu godišnju finansijsku reviziju i reviziju usklađenosti kod 74 institucije BiH.	- Ured ima pravo da izvrši pregled ili ispitivanje (reviziju učinka) određenog aspekta poslovanja cijele ili dijela institucije, programa ili aktivnosti, u pogledu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti s kojim ta institucija koristi svoje resurse. - Postojeći kapaciteti Uredu za reviziju na godišnjem nivou omogućavaju obavljanje četiri revizije učinka i dva izvještaja o realizaciji preporuka revizije učinka.

Slika 1: Mandat Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine

Okvir revizije

Nadležnost Ureda obuhvaća sve javne institucije BiH, uključujući Parlamentarnu skupštinu BiH, Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara i budžetske institucije, izvanbudžetska sredstva koja mogu biti predviđena Zakonom o reviziji; sredstva koja su kao zajam ili grant za BiH međunarodna tijela i organizacije osigurali nekoj instituciji ili projektu u BiH, sredstva osigurana iz budžeta bilo kojoj drugoj instituciji, organizaciji ili tijelu, kompaniju u kojoj država ima vlasnički udio od 50% plus jednu dionicu ili više. Revizija uključuje i sve finansijske, administrativne i druge aktivnosti, programe i projekte kojima upravlja jedna ili više institucija i tijela BiH, uključujući procesuiranje i prihode od prodaje imovine, privatizacija i koncesija.

Ured nije nadležan za preduzimanje bilo kakve aktivnosti, izvan onih koje se zahtijevaju Zakonom o reviziji, ako smatra da te aktivnosti nisu u skladu s njegovim dužnostima, ili ako bi njihovo obavljanje spriječilo ispunjenje obaveza Ureda po Zakonu o reviziji.

Strateški plan razvoja Ureda za period 2021-2025.

Novi petogodišnji strateški period započeo je usvajanjem Strateškog plana razvoja Ureda 2021-2025. Ovaj dokument predstavlja nastavak razvoja i rada na osnovama do sada postignutih rezultata i ostvarenih učinaka. Novim strateškim planom definisana su tri osnovna cilja strateškog razvoja sa pripadajućim programima za realizaciju:

- 1. Jačati i očuvati nezavisnost Ureda;**
- 2. Jačati institucionalne, profesionalne i organizacione kapacitete Ureda i**
- 3. Unaprijediti učinak revizije i jačati uticaj revizije u društvu.**

S obzirom da navedeni ciljevi podrazumijevaju djelovanje u više segmenata i više funkcionalnih odgovornosti, osnovni su strateški ciljevi razrađeni u strateške podciljeve čija implementacija će se nastojati osigurati realizacijom niza aktivnosti preciziranih u sveobuhvatnom akcijskom planu.

Navedeni ciljevi i podciljevi predstavljaju osnovu za donošenje godišnjeg plana rada Ureda o čijoj realizaciji Ured izvještava putem godišnjeg izvještaja o aktivnostima.

Premda je zakon kojim se propisuje rad Ureda za reviziju institucija BiH prilično dobro sačinjen i daju zadovoljavajuće nezavisnan status, mandat za reviziju, obim djelovanja i ovlaštenja, Ured još uvijek nema svoje uporište u Ustavu BiH, što sasvim sigurno predstavlja moguću prijetnju, jer nezavisnost Ureda nije zaštićena u dovoljnoj mjeri. Stoga i novi strateški plan planira proaktivno djelovanje Ureda s ciljem promovisanja važnosti ustavne zasnovanosti kao osnovne zaštite nezavisnosti njegovog rada.

Institucionalni, profesionalni i organizacioni kapaciteti Ureda unaprijeđeni su kroz nekoliko aspekta. Odjeljenja finansijske revizije kadrovski su ojačana prijemom tri mlađa finansijska revizora i jednog pomoćnog finansijskog revizora. Profesionalni kapaciteti unapređuju se učešćem u različitim programima obuke. Protekle je godine okončan pilot program obuke u organizaciji INTOSAI-IDI pod nazivom PESA-P (Professional Education for SAI Auditors – PILOT) u kojem je učestvovalo sedam revizora Ureda, u programima koji se odnose na finansijsku, reviziju usklađenosti i reviziju učinka. Odjeljenje revizije učinka profesionalno je ojačano okončanjem programa obuke Švedskog državnog ureda za reviziju za osoblje revizije učinka ureda za reviziju zemalja Zapadnog Balkanu u kojem je učestvovao jedan revizor učinka Ureda. Profesionalni kapaciteti osoblja Odsjeka za IT poslove ojačani su učešćem u redovnim godišnjim aktivnostima EUROSAI radne grupe za IT reviziju, EUROSAI radne podgrupe za e-Government kao i kroz obuke i radionice za informacione tehnologije na kojima IT osoblje aktivno učestvuje.

Protekla je godina obilježena i intenzivnim aktivnostima izgradnje kapaciteta osoblja Ureda iz oblasti rodne ravnopravnosti, odnosno Cilja održivog razvoja 5., uz podršku Organizacije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost (UN Women), u vezi s čim su okončane pripremne aktivnosti za provođenje regionalne paralelne revizije učinka na ovu temu.

Slika 2: Cilj održivog razvoja 5: Rodna ravnopravnost

Realizacija strateškog cilja 3. odrazila je provođenje niza aktivnosti u skladu sa Komunikacionom strategijom Ureda 2022.-2025.

Svojim je radom u 2022. godini, kroz provedene revizije učinka koje su se odnosile na nabavke i funkcionalnosti ličnih karata, pripremi i nadzoru planova integriteta, osiguranje pretpostavki za kibersigurnost, te upravljanje troškovima fiksnih i mobilnih telefona - nastojao doprinijeti ispunjenju Ciljeva održivog razvoja i to cilja 9. koji se odnosi na industriju, inovacije i infrastrukturu, te cilja 16. koji se odnosi na mir, pravdu i snažne institucije.

Slika 3: Ciljevi održivog razvoja 9 (Industrija, inovacije i infrastruktura) i 16 (Mir, pravda i snažne institucije)

Ured je i kroz 2022. godinu, radio i na prilagođavanju metodologija koje primjenjuje novom INTOSAI okviru profesionalnih objava (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji je od kraja 2019. godine zamijenio ISSAI okvir.

Uloga Koordinacionog odbora

Koordinacioni odbor vrhovnih institucija za reviziju tokom 2022. godine nastavio je s poslovima iz svojih nadležnosti². U skladu sa Programom rada za 2022. godinu, Koordinacioni odbor nastavio je sa aktivnostima na:

- podršci osiguravanju nezavisnosti VRI
- implementiranju ISSAI okvira
- podrški izgradnji kapaciteta VRI
- demonstriranju vrijednosti i koristi od VRI
- promicanju prevencije korupcije, te
- unapređenju komunikacije sa članicama INTOSAI-a.

Koordinacioni odbor je tokom 2022. godine nastavio sa održavanjem sjednica, u Mostaru, Banjaluci, Brčkom, Bihaću i Sarajevu, ispunjavajući tako svoju standardnu ulogu koordinisanja aktivnosti revizionih ureda u Bosni i Hercegovini. Održano je ukupno osam sjednica.

Koordinacioni odbor održavao je saradnju stalnih i pridružene članice Odbora, te je među uredima za reviziju nastavljena komunikacija koja se odnosila na pripremu za realizaciju aktivnosti vezanih za projekt uvođenja sistema upravljanja procesima revizije (AMS) čije je finansiranje predviđeno kroz program IPA II za 2020. godinu. Formirana je radna skupina koju čine predstavnici VRI u BiH. U toku je izrada projektnog zadatka (ToR) za realizaciju ove aktivnosti.

Pored radne skupine za implementaciju AMS sistema, u 2022. godini djelovale su i radne skupine za analizu strateških planova VRI u BiH, reviziju učinka, finansijsku reviziju i kontrolu kvaliteta.

Koordinacioni odbor je ostao fokusiran na aktivnosti zasnovane na preporukama iz Izvještaja SIGMA-e o profesionalnoj ocjeni rada vrhovnih revizionih institucija u BiH 2020. godine.

Predstavnici revizionih institucija u BiH su učestvovali na postkongresnom događaju XI EUROSAL kongresa, održanom od 22. do 24. maja 2022. godine te na XXIV Kongresu vrhovnih revizionih institucija održanom u Rio de Janeiru, Brazil, na kojemu su razmatrane teme koje su se odnosile na ulogu vrhovnih institucija za reviziju u izvanrednim situacijama, dalekosežnosti uticaja odnosno djelovanja VRI.

Revizorsko osoblje iz revizionih institucija u BiH, zaključkom Koordinacionog odbora, i u 2022. godini nastavilo da učestvuje u IDI-INTOSAI pilot programu obuke PESA-P (ukupno 15 revizora iz BiH). Na prvom ispitnom roku koji je održan u 2022. godini, revizori iz VRI u BiH su ostvarili zavidne rezultate na globalnoj skali PESA-P postignuća.

² Nadležnosti Koordinacijskog odbora su:

- a) uspostavljanje konzistentnih vodiča i uputstava koji se zasnivaju na INTOSAI revizijskim standardima;
- b) razmjena profesionalnih iskustava i težnja ka osiguranju konzistentne kvalitete revizije;
- c) organizacija i koordinacija razvojnih aktivnosti sva tri ureda za reviziju;
- d) dodjeljivanje revizorske odgovornosti za zajedničke aktivnosti;
- e) određivanje zastupanja u međunarodnim tijelima.

Planiranje revizija

Generalni revizor svake godine, na osnovu Zakona o reviziji, zahtjeva Parlamentarne skupštine BiH i Strateškog plana razvoja Ureda, nakon konzultacija sa svojim zamjenicima, donosi godišnji plan revizije Ureda za narednu godinu. Parlamentarna skupština BiH ili parlamentarne komisije mogu, u bilo koje vrijeme, zahtijevati da Ured obavi specijalnu reviziju, ali Ured odlučuje da li će takvu reviziju obaviti.

Godišnji plan finansijske revizije donosi se na osnovu okvira revizije definisanog u Zakonu o reviziji. Ciklus finansijske revizije se planira iz dva dijela: prethodna i završna revizija. Prethodna revizija se provodi u skladu sa Zakonom o reviziji i istom se obuhvata određeni period tekuće godine prije sačinjavanja finansijskih izvještaja za budžetsku godinu. Kroz prethodnu reviziju se, prije svega, vrši ocjena sistema internih kontrola, poslovnih procesa i procjena rizika kod subjekta revizije. Osim navedenog, u prethodnoj reviziji se subjekt revizije informiše o uočenim slabostima te se sugerije njihovo otklanjanje prije konačnog sačinjavanja finansijskog izvještaja za budžetsku godinu. Također kroz prethodnu reviziju se subjekti revizije informišu o slabostima koje nije moguće otkloniti do sačinjavanja finansijskih izvještaja, ali iste subjekti mogu uzeti u obzir u poslovanju u narednoj budžetskoj godini. Nakon obavljene završne revizije sačinjava se izvještaj o obavljenoj finansijskoj reviziji i javno objavljuje. Ured u segmentu finansijske revizije nastoji kroz reviziju usklađenosti detektovati ključne probleme u primjeni propisa kako kroz analizu pravilne primjene istih, tako i kroz ocjenu potrebe za izmjenama propisa koji su u primjeni zbog poteškoća koji se javljaju u praksi.

Godišnji plan revizije učinka sadrži teme koje će se, primjenom metodologije revizije učinka, obrađivati tokom godine. Strategija Ureda jeste odabir atraktivnih i relevantnih tema, kako za građane i javnost, tako i za same institucije BiH, a sve s ciljem ekonomičnijeg, efikasnijeg i efektivnijeg funkcionisanja javne uprave. Proces odabira tema se vrši u zadnjem kvartalu tekuće godine. U procesu odabira učestvuju svi revizori učinka. Inpute za odabir tema mogu da daju i finansijski revizori, menadžment Ureda, Parlamentarna skupština BiH (zahtjevima za provođenje revizija učinka), predstavnici civilnog društva, javnosti i dr. Menadžment Ureda, na prijedlog operativnog menadžmenta, odobrava plan revizija za narednu godinu. S tim u vezi se organizuju i godišnji konsultativni sastanci sa predstavnicima organizacija civilnog društva putem kojih im se prezentuje usvojeni program revizije učinka za naredni period te od organizacija civilnog društva traže inputi za potrebe sačinjavanja programa revizije učinka za narednu godinu, kao i inputi relevantni za provođenje revizija učinka definisanih prezentovanim planom.

Revizija učinka u kontinuitetu prati rad institucija BiH putem zvaničnih izvještaja o radu, izvještaja sa sjednica Vijeća ministara, Parlamentarne skupštine BiH i parlamentarnih komisija i drugih zvaničnih dokumenata, putem medija i drugih izvora, te povratnih informacija sa godišnjih konsultativnih sastanaka sa organizacijama civilnog društva, s ciljem identifikovanja problema u radu institucija koje mogu biti predmet revizije učinka. Svi revizori učinka su dužni u toku godine predložiti barem po jednu potencijalnu temu revizije učinka. Nakon što prikupe sve potrebne podatke i pripreme prijedlog teme, isti se prezentuje svim revizorima učinka i svi učestvuju u ocjenjivanju navedenog prijedloga. Ocjenjuje se mogućnost provođenja revizije, relevantnost problema identifikovanog u prijedlogu, dodana vrijednost koju bi revizija mogla imati. Zatim, operativni menadžment prijedloge tema i njihove ocjene prezentuje menadžmentu Ureda i predlaže teme za narednu godinu, vodeći računa da u revizijama budu zastupljene sve oblasti značajne za društvo i građane, a sve u skladu sa nadležnostima Ureda.

Kvalitet i osnovne vrijednosti

Sistem kvaliteta osnovni je dio strategije, kulture i politika koje primjenjuje Ured te je ugrađen u sve faze revizionih i institucionalnih procesa Ureda.

Analizom principa kojima se Ured u svom radu rukovodi, novim Strateškim planom razvoja definisali smo skup vrijednosti koje čine osnov našeg djelovanja i sistema kvaliteta našeg rada:

- Nezavisnost** Podrazumijeva ostvarivanje institucionalne, organizacione i funkcionalne nezavisnosti za provođenje povjerenog mandata, kao i pune finansijske samostalnosti, kroz osiguravanje dovoljne količine finansijskih sredstava koja omogućuju potpuno ispunjenje nadležnosti Ureda.
- Integritet** Integritet Ureda je integritet zaposlenog u Uredu. Ured, u načinu na kojim se njime rukovodi i načinu na koji zaposleni realizuju zadaće revizorske profesije, vodi svojim primjerom, pridržavajući se najviših standarda profesionalnog ponašanja i djelujući u isključivom interesu javnosti.
- Objektivnost** Posao koji mu je povjeren, Ured obavlja na nepristrasan način i bez predrasuda te revizione zaključke zasniva na dostatnim, relevantnim i pouzdanim dokazima.
- Transparentnost** Nalaze koje provođenjem revizija utvrdi Ured prenosi kroz jasna, sveobuhvatna i javno dostupni izvještaji, uz poštovanje pravila povjerljivosti i zahtjeva u pogledu zaštite podataka.
- Stručnost** U skladu s međunarodnim standardima revizije, stječemo, izgrađujemo i održavamo najviši mogući nivo profesionalnih znanja i vještina u domeni revizije javnog sektora te finansijskog upravljanja u javnom sektoru potrebnih za profesionalno obavljanje dužnosti povjerenih Uredu.

Ključni mehanizam za osiguranje poštovanja navedenih vrijednosti predstavlja primjena relevantnih etičkih zahtjeva. Stoga je Ured, svojim Etičkim kodeksom, razvio vlastiti skup etičkih vrijednosti i principa koji se odnose na Ured kao organizaciju, kao i na njegovo osoblje, bilo da se radi o individualnom ili djelovanju na nivou tima pojedinaca, a to su: integritet, nezavisnost, objektivnost, kompetentnost, profesionalno ponašanje i povjerljivost.

Kao dodatni način za osiguranje osnovnih vrijednosti i protekle je godine realizovana praksa traženja povratnih informacija od subjekata revizije vezanih za proces revizije, gdje se subjekti revizije izjašnjavaju o određenim elementima samog procesa revizije, a što Uredu pruža mogućnost unapređenja praksi revizije, procesa revizije, kao osiguranje dvosmjerne komunikacije sa subjektima revizije koja doprinosi transparentnosti i objektivnosti revizionih postupaka. Povratne informacije koje su subjekti revizije dostavili svjedoče o visokom stepenu profesionalnosti revizorskog osoblja, relevantnosti i rezultata revizorskog rada.

Komunikacija i izvještavanje

Ured o svojim aktivnostima izvještava u skladu sa Zakonom o reviziji pa, u tom smislu, Ured izrađuje sljedeće izvještaje:

Godišnji izvještaj o aktivnostima

sadrži informacije o radu Ureda za prethodnu godinu, zajedno sa finansijskim izvještajem Ureda (član 6. Zakona o reviziji)

Izvještaji o obavljenim revizijama učinka

sadrže informacije o ekonomičnosti, efikasnosti i/ili efektivnosti korištenja javnih resursa od strane institucija BiH (član 14. Zakona o reviziji)

Izvještaji o obavljenim finansijskim revizijama

sadrže informacije o obavljenim godišnjim finansijskim i revizijama usklađenosti institucija BiH (član 13. Zakona o reviziji)

Godišnji izvještaj o glavnim nalazima i preporukama

Sadrži najvažnije nalaze i preporuke iz obavljenih godišnjih revizija (član 16. Zakona o reviziji)

Izvještaj o reviziji godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta institucija BiH

Sadrži informacije o obavljenoj godišnjoj finansijskoj i reviziji usklađenosti godišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta institucija BiH (član 13. Zakona o reviziji)

Dodatni revizorski izvještaj

o pitanjima iz svoje nadležnosti koje se podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH (član 17. Zakona o reviziji)

Izvještaji o specijalnim revizijama

Sadrže informacije o revizijama provedenim na zahtjev Parlamentarne skupštine BiH (član 18. Zakona o reviziji)

Slika 4: Izvještaji koje Ured izrađuje prema Zakonu o reviziju institucija Bosne i Hercegovine

Svi izvještaji Ureda, osim što se dostavljaju korisnicama u skladu sa Zakonom o reviziji, javno su, u svom punom obliku, dostupni i na internetskoj stranici Ureda.

Komunikacija sa Parlamentarnom skupštinom BiH

Saradnja parlamenata i vrhovnih institucija za reviziju predstavlja najvažniji mehanizam nadzora nad upotrebom javnih sredstava od institucija izvršne vlasti. Vrhovne institucije za reviziju, u skladu sa zakonom i standardima struke, prikupljaju profesionalne i objektivne informacije koje parlamenti koriste kako bi se uvjerali u pouzdanost finansijskog izvještavanja i način upotrebe javnih resursa. U tom smislu, veliku ulogu u unapređenju transparentnosti i javne odgovornosti imaju nadležne parlamentarne komisije koje, kroz svoje djelovanje, podupiru nastojanja vrhovnih revizionih institucija i, kroz insistiranje na realizaciji preporuka i praćenje njihove realizacije, pomažu razvoju sistema odgovornosti u javnom sektoru.

Ured Parlamentarnoj skupštini BiH dostavlja pojedinačne izvještaje o finansijskim revizijama, izvještaje o obavljenim revizijama učinka, specijalnim revizijama, godišnji revizorski izvještaj o glavnim nalazima i preporukama, godišnji izvještaj o reviziji izvršenja budžeta institucija BiH, kao i dodatni revizorski izvještaj. Svi ovi izvještaji upućuju se na adrese Predstavničkog i Doma naroda, kao i nadležnim komisijama obaju domova.

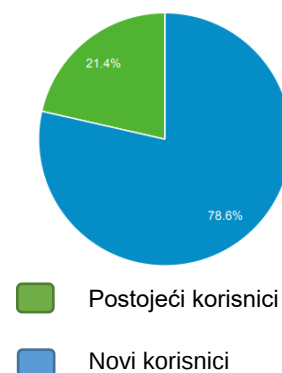
U 2022. godini, preko 50 tačaka dnevnog reda na sjednicama domova i nadležnih parlamentarnih komisija Parlamentarne skupštine BiH obuhvatala su pitanja vezana za rad. Ured osigurava prisustvo svojih predstavnika na sjednicama parlamentarnih komisija za finansije i budžet, te drugih komisija, prema potrebi i mandatu, kao i sjednicama domova koje na dnevnom redu imaju tačke koje se odnose na rad Ureda i, u okviru svog mandata, aktivno učestvuju u njihovom radu.

Komunikacija sa javnošću i drugim relevantnim akterima

Komunikacione aktivnosti prema eksternim akterima nastavile su se intenzivno provoditi tokom 2022. godine u skladu sa Komunikacionom strategijom i komunikacionim planovima izrađenim za svakog pojedinačnog eksternog relevantnog aktera. Svrha komunikacionih aktivnosti je povećati učinak rada Ureda i smanjiti rizik od pogrešne komunikacije čime se osigurava da se željene informacije izražavaju u obliku koji je najjasnije razumljiv i upotrebljiv za ciljanu publiku.

S ciljem sticanja većeg stepena razumijevanja osnovnih poruka iz izvještaja o reviziji, Ured je i ove godine nastojao rezultate svoga rada prezentovati širem krugu korisnika. Pored redovnog izvještavanja javnosti o aktivnostima Ureda putem zvanične internetske stranice Ureda www.revizija.gov.ba, službeni Twitter profil Ureda (@UredzaReviziju) intenzivno je korišten kao medij putem kojeg smo javnost, kroz preko 60 objava, u stvarnom vremenu upoznavali o aktivnostima Ureda i onim od značaja za rad Ureda.

Internetska stranica Ureda redovno se ažurira novim izvještajima, materijalima i novostima koje za cilj imaju informisanje javnosti i povećavanje razumijevanja aktivnosti koje provodi Ured od strane zainteresovanih korisnika. Tokom 2022. godine zabilježen je broj od 11.655 korisnika koji su posjetili internetsku stranicu Ureda od čega je čak preko 78% novih korisnika. Kako bi dodatno povećao vrijednost korištenja internetske stranice, Ured je, krajem 2022. godine, započeo ispitivanje zadovoljstva korisnika sadržajima prezentovanim i dostupnim na internetskoj stranici Ureda putem online ankete.

Grafikon 1: Korisnici internetske stranice Ureda u 2022.

Kao formu izvještavanja za građane i ove smo godine glavne nalaze i zaključke iz izvještaja o revizijama prezentovali putem infografičkih rješenja dostupnih na internetskoj stranici Ureda. Infografička rješenja su u 2022. godini dodatno vizualno i sadržajno unaprijeđena kako bi se povećao interes i svijest šire javnosti o radu i rezultatima rada Ureda.

Slika 5: Infografički prikazi glavnih nalaza i zaključaka iz provedenih revizija dostupni na www.revizija.gov.ba

Saradnja sa organizacijama civilnog društva realizovala se kroz niz aktivnosti učestvovanjem predstavnika Ureda u radnim grupama, panel diskusijama, konzultativnim sastancima, konferencijama. Početkom 2022. godine održan je redovni godišnji sastanak koji ima za cilj upoznavanje predstavnica i predstavnika organizacija civilnog društva sa okvirnim temama koje čine godišnji program revizije učinka, kao i identifikovanje i diskusiju o društveno značajnim problemima za koje organizacije civilnog društva smatraju da bi mogli biti predmetom revizije učinka.

U okviru djelovanja Radne skupine za unapređenje rezultata procesa revizije³, predstavnici Ureda realizovali su drugi dio programa obuke za tužioce, sudije i istražioce na nivou institucija BiH koji je obuhvatio rad na praktičnim primjerima revizionih nalaza i razmatranje nivoa njihove iskorisćenosti za potrebe istražnih aktivnosti. Obuka je imala za cilj jačanje kapaciteta tužilaca, sudija i policijskih službenika (istražilaca) za efikasnije korištenje revizorskih izvještaja kao izvora informacija u istražnim postupcima.

Komunikacija u kontekstu evropskih integracija odvija se putem redovnih pisanih doprinosa koje Ured dostavlja u formi priloga institucija u BiH za redovni godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku BiH u procesu evropskih integracija i dokumenata za diskusiju za redovne godišnje sastanke Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, zajedničkog tijela BiH i EU uspostavljeno s ciljem provođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Na VI sastanku ovog Pododbora, održanom u novembru 2022. godine, Ured je nadležne predstavnike Evropske komisije izvijestio o najnovijim dešavanjima u pitanjima iz njegove nadležnosti.

³ Aktivnost koja se provodila u okviru projekta „Efikasnija javna revizija za smanjenje korupcije u Bosni i Hercegovini“ koju CCI implementira uz finansijsku podršku Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju (Sida) i Ambasade Švedske u BiH

Rezultati provedenih revizija

Finansijska revizija

Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine propisuje da prilikom obavljanja finansijske revizije, Ured pregleda finansijske izvještaje i pripadajuće račune, sa ciljem procjene da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilanse u potpunosti odražavaju rezultate izvršenja budžeta. Također, Ured procjenjuje da li rukovodioci institucija BiH primjenjuju zakone i propise, koriste sredstva za odgovarajuće namjene, ocjenjuje finansijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sisteme interne kontrole.

Tokom 2022. godine Ured je izvršio završnu reviziju za 74 institucije i objavio 74 izvještaja o obavljenim finansijskim revizijama za 2021. godinu, te za isti broj institucija izvršio prethodnu reviziju za 2022. godinu. Ured je osim pojedinačnih revizija sačinio i Izvještaj o obavljenoj reviziji izvršenja budžeta institucija Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.

Revizije su provedene u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine, Međunarodnim standardima vrhovnih institucija za reviziju – ISSAI, Vodičem za finansijsku reviziju i Vodičem za kontrolu kvaliteta finansijske revizije i revizije usklađenosti, te dokumentima koje je usvojio Koordinacioni odbor vrhovnih institucija za reviziju u BiH.

Ured za reviziju je u okviru finansijske revizije za 2021. godinu proveo reviziju finansijskih izvještaja i u vezi sa istom, reviziju usklađenosti. U izvještajima o finansijskoj reviziji Ured za reviziju daje dva odvojena mišljenja, i to:

- Mišljenje o finansijskim izvještajima koje se odnosi na ocjenu da li finansijski izvještaji prikazuju fer i istinito, u svim materijalnim aspektima, stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31.12.2021. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.
- Mišljenje o usklađenosti koje se odnosi na ocjenu da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije za 2021. godinu u skladu, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane.

Od revidirane 74 institucije, pozitivno mišljenje, sa ili bez skretanja pažnje, dobilo je 65 institucija. Ured je za osam institucija dao mišljenja s rezervom, bilo na aspekte finansijskog izvještavanja ili na aspekte poslovanja vezano za usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima (sa ili bez dodatnog skretanja pažnje). U jednom slučaju, uslijed ograničenosti opsega revizije, Ured se suzdržao od davanja mišljenja.

Ukupni pregled mišljenja finansijske revizije datih institucijama BiH za 2021. godinu dat je u tabeli u nastavku.

Red. Br.	Mišljenje revizora	Broj institucija	Ukupno izvršenje 2021. (VKU, donacije, projekti)	Udio u izvršenju ukupnog budžeta institucija (%)
1	Pozitivno mišljenje	21	71.967.838	7,95
2	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje	44	426.895.276	47,13
3	Mišljenje sa rezervom	0	0	0,00
4	Mišljenje sa rezervom uz skretanje pažnje	8	375.418.635	41,45
5	Negativno mišljenje	0	0	0,00
6	Uzdržavanje od mišljenja (OSA)	1	31.473.851	3,47
Ukupno		74	905.755.600	100

Tabela 1: Mišljenja finansijske revizije za 2021. godinu

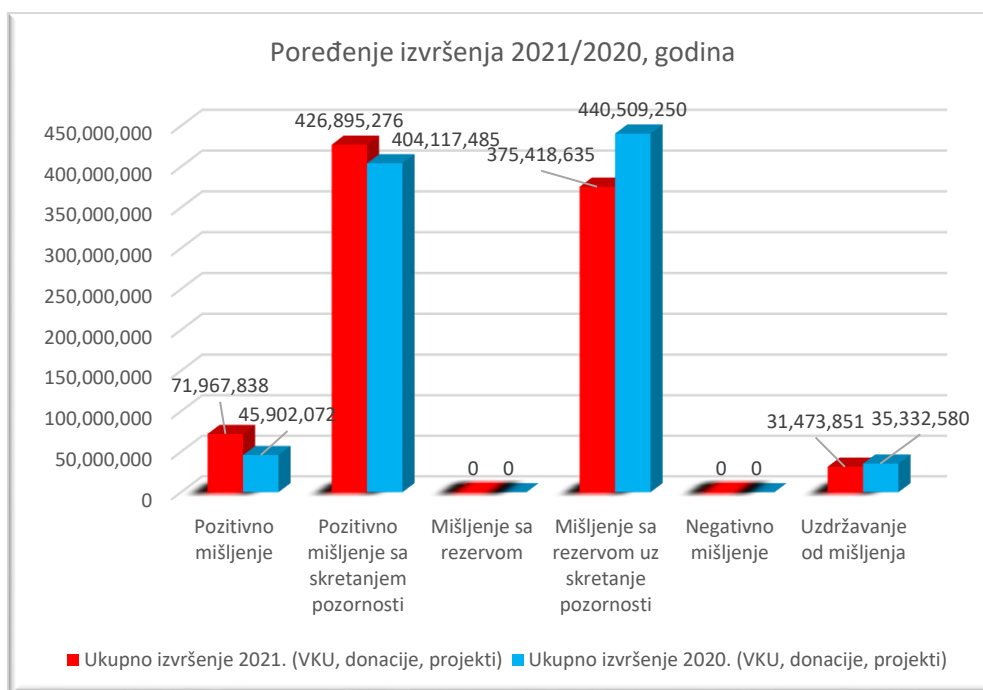
U Izveštajima finansijske revizije pojedinačnih institucija Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, definisana su i ključna pitanja kod tri institucije Bosne i Hercegovine i to: Ministarstvo odbrane BiH, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH i Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH.

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja, te ne dajemo posebno mišljenje o tim pitanjima. Saopćavanje ključnih pitanja revizije osigurava dodatne informacije korisnicima finansijskih izvještaja kako bi im pomogle u razumijevanju onih pitanja koja su, po revizorovoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda.

U odnosu na prošlu godinu, kada je samo jedna institucija dobila mišljenje sa rezervom na finansijske izvještaje (Ministarstvo vanjskih poslova BiH), u tekućoj godini povećan je broj institucija koje su dobile mišljenje sa rezervom na finansijske izvještaje. Navedeno upućuje na zaključak da su u 2021. godini unutrašnje kontrole u institucijama, vezano za evidentiranje poslovnih promjena koje imaju uticaja na bilansne pozicije, slabije funkcionisale.

Ukupno izvršenje budžeta za 2021. godinu u revidiranim institucijama Bosne i Hercegovine je 905.755.600 KM. Izvršenje budžeta institucija BiH koje su za svoje poslovanje dobile pozitivno mišljenje i pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje iznosi 498.863.114 KM ili 55,08 % izvršenja budžeta. Izvršenje budžeta institucija BiH koje su dobile mišljenje s rezervom i mišljenje s rezervom uz skretanje pažnje iznosi 375.418.635 KM ili 41,45 % ukupnog izvršenja. Ukupno izvršenje budžeta institucije BiH kod koje se Ured za reviziju suzdržao od davanja mišljenja iznosi 31.473.851 KM ili 3,47% ukupnog izvršenja budžeta.

U nastavku slijedi komparativni prikaz datih mišljenja za 2021. i 2020. godinu u odnosu na izvršenje budžeta institucija:

Grafikon 2: Komparativni prikaz datih mišljenja 2021./2020.

IT revizija

Finansijska revizija, pored revizije finansijskih izvještaja i revizije usklađenosti, obuhvata i reviziju informacionih sistema u institucijama BiH. Revizija informacionih sistema podrazumijeva podršku finansijskoj reviziji u dijelu procesa koji uključuje primjenu informacionih tehnologija (npr. javnih nabavki, rashoda, prihoda i sl.).

Sa aspekta IT revizije i podrške IT revizora procesu završne finansijske revizije, revidirana je 21 institucija. Na osnovu provedene IT revizije u 2022. godini je dat značajan broj preporuka. Ključni nalazi iz provedenih IT revizija ukazuju na potrebu unapređenja informacionog sistema finansijskog upravljanja (kroz modul za planiranje budžeta, modul zaliha i kroz sistem centralizovanog obračuna i isplate plaća i naknada), te na potrebu integracije institucija u sistem e-vlade i provođenje aktivnosti na rješavanju pristupa servisima e-vlade putem mreža u vlasništvu institucija BiH. Pored navedenog IT revizori su u procesu prethodne finansijske revizije za 2022. godinu revidirali 19 institucija.

Osim finansijske revizije, IT revizori su direktno ili indirektno uključeni i u procese provođenja revizija učinka. Tako je Odsjek za IT poslove u 2022. godini pružao podršku u analizi i izboru tema revizije učinka te, u konzultativnom smislu, podršku studijama Aktivnosti institucija BiH na osiguranju osnovnih pretpostavki za kibersigurnost i Upravljanje troškovima fiksne i mobilne telefonije u institucijama BiH.

IT revizori su učestvovali u reviziji i izradi Godišnjeg revizorskog izvještaja o glavnim nalazima i preporukama za 2021. godinu i Godišnjeg izvještaja revizije o izvršenju budžeta za 2021. godinu.

Tokom 2022. godine objavljeno je šest izvještaja revizije učinka. Riječ je o sljedećim izvještajima:

- ✧ *Nabavka i funkcionalnost ličnih dokumenata*
- ✧ *Aktivnosti institucija BiH na pripremi i nadzoru planova integriteta*
- ✧ *Aktivnosti institucija BiH na osiguravanju osnovnih pretpostavki za kibersigurnost*
- ✧ *Upravljanje troškovima fiksne i mobilne telefonije u institucijama BiH*
- ✧ *Praćenje realizacije preporuka revizije učinka „Upravljanje imovinom i troškovima smještaja u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH“*
- ✧ *Praćenje realizacije preporuka revizije učinka „Upravljanje carinskim terminalima“.*

Nalazi revizije izvještaja „**Nabavka i funkcionalnost ličnih dokumenata**“ ukazuju da odgovorne institucije BiH nisu preduzele aktivnosti kojim se osigurava efikasna nabavka ličnih dokumenata i njihova puna funkcionalnost. Građanima BiH nije osigurana sigurnost da neće doći do zastoja u izdavanju ličnih dokumenata imajući u vidu skori istek postojećeg Ugovora i kašnjenje u provođenju nove nabavke. I dalje je prisutan rizik plaćanja 28 miliona KM iz budžeta BiH, jer IDDEEA nije riješila sa dobavljačem pitanje završetka postojećeg Ugovora sa aspekta ugovorene obaveze kupnje ukupnih količina. Iako je od uvođenja elektronske lične karte prošlo skoro 10 godina, građanima BiH nije olakšan pristup uslugama javnog sektora kroz digitalno predstavljanje i digitalno potpisivanje. Nepostojanje analiza za novu nabavku i način izbora tehnološkog rješenja ne pružaju uvjerenje da je IDDEEA izabrala najpovoljnije rješenje za građane i budžet BiH. Posljedice ovakvog postupanja nadležnih institucija dovode u pitanje ulaganja u unapređenje ličnih dokumenata kao i utvrđenu cijenu istih za građane, i vode zaostajanju BiH u razvoju e-uprave. Utvrđene slabosti ne osiguravaju povjerenje građana u rad institucija i da se novac poreznih obaveznika koristi na najefikasniji način.

Nalazi revizije izvještaja „**Aktivnosti institucija BiH na pripremi i nadzoru implementacije planova integriteta**“ ukazuju da institucije BiH nisu bile efikasne u pripremi i nadzoru implementacije planova integriteta. Planovi integriteta su najobuhvatniji preventivni antikorupcioni dokumenti za smanjenje rizika od korupcije u institucijama BiH, ovi planovi sadrže procjenu svih rizika za koruptivno djelovanje i adresiraju sve primijenjene mehanizme borbe protiv korupcije. Ključni uzroci neefikasnosti su izostanak i slabosti smjernica za planiranje, neblagovremeno pokretanje i donošenje planova integriteta, izostanak mjerljivih indikatora i neusuglašenost procijenjenih rizika. Zbog izostanka funkcionalnog nadzora, analiza i izvještavanja o realizaciji planova integriteta kod nadležnih institucija i institucija iz uzorka otežano je praćenje uspješnosti implementacije planova integriteta. Utvrđene slabosti u korištenju planova integriteta mogu dovesti do nesigurnosti i daljnjeg derogiranja povjerenja građana, potencijalnih investitora i privrednih subjekata u rad institucija BiH.

Nalazi revizije izvještaja „**Aktivnosti institucija BiH na osiguravanju osnovnih pretpostavki za kibersigurnost**“ ukazuju da institucije BiH nisu bile efikasne u preduzimanju aktivnosti s ciljem osiguravanja osnovnih pretpostavki za kibersigurnost. Nedostaje strateški i zakonski okvir kibersigurnosti, a nije uspostavljen ni Tim za računalne incidente za institucije BiH. Institucije BiH su imale pasivan pristup u donošenju akata upravljanja informacionom sigurnošću u skladu s Politikom upravljanja informacionom sigurnošću i/ili standardima upravljanja informacionom sigurnošću. Samo 14 od 68 institucija BiH je donijelo akte upravljanja informacionom sigurnošću u skladu s Politikom upravljanja informacionom sigurnošću. Posljedice nedostatka osnovnih pretpostavki za kibersigurnost ugrožavaju poslovanje javne uprave i mogu dovesti do otuđenja podataka i finansijskih sredstava neophodnih za funkcioniranje zemlje i svakodnevnog života građana.

Nalazi do kojih se došlo provođenjem revizije učinka „**Upravljanje troškovima fiksne i mobilne telefonije u institucijama BiH**“ ukazuju da je Vijeće ministara BiH osiguralo liberalizaciju tržišta telekomunikacionih usluga, s jedne strane, a s druge strane ni Vijeće ministara ni većina institucija BiH ne preduzimaju potrebne aktivnosti kako bi se ostvarile pogodnosti koje proizlaze za potrošače u procesu liberalizacije, a koje se ogledaju u kvalitetnijim uslugama ili nižim cijenama. Premda je Vijeće ministara BiH prije nekoliko godina svojim aktivnostima uspjelo značajno smanjiti troškove telefona u institucijama BiH, revizijom smo pokazali da promjene koje su se desile u međuvremenu na tržištu ukazuju na mogućnost ostvarivanja ekonomičnijeg i efikasnijeg upravljanja ovim troškovima, kako u pogledu visine troškova, tako i u pogledu unapređenja raspodjele budžetskih sredstava za telefonske usluge u skladu sa stvarnim potrebama.

Dva izvještaja o **praćenju realizacije preporuka revizije učinka** „Upravljanje imovinom i troškovima smještaja u diplomatsko konzularnim predstavništvima BiH“ i „Upravljanje carinskim terminalima“ pokazala su da su institucije preduzimale značajne aktivnosti na realizaciji datih preporuka. Više o ovim izvještajima nudi poglavlje Realizacija preporuka revizije učinka.

Pored pojedinačnih izvještaja finansijske i revizije učinka, Ured je rezultate godišnjih revizionih aktivnosti sublimirao izradom i objavom Godišnjeg revizorskog izvještaja o glavnim nalazima i preporukama za 2021. godinu, kao i Rezimea revizorskih izvještaja svih revidiranih subjekata za 2021. godinu.

U nastavku prezentacija dinamike objavljivanja izvještaja o revizijama tokom 2022. godine:

Vremenska linija objavljivanja izvještaja o revizijama u 2022. godini

Slika 6: Vremenska linija objavljivanja izvještaja o revizijama u 2021. godini

Realizacija preporuka revizije

U skladu s osnovnim principima revizije javnog sektora, Ured obavezno u izvještajima o provedenim revizijama, u skladu sa nalazima revizije, revidiranim institucijama daje preporuke za otklanjanje nepravilnosti i slabosti koje su konstatovane u procesu revizije, kako bi se iste otklonile i ne bi ponavljale u narednom periodu, a sve u cilju unapređenja njihovog poslovanja. Posebna pažnja se poklanja realizaciji datih preporuka. Praćenje realizacije preporuka se fokusira na to da li subjekti revizije realizuju date preporuke na odgovarajući način – zadovoljavajući način, odnosno da li su ispravljeni revizijom identifikovani nedostaci, a ne da li su navedene preporuke usvojene. Kod realizacije preporuka procjenjujemo posvećenost klijenta realizaciji preporuke u suštinskom smislu, a ne u formalnom – suština važnija od forme.

Ocjena realizacije preporuka u finansijskoj reviziji podrazumijeva 4 kategorije:

- *realizovane preporuke,*
- *nerealizovane preporuke,*
- *preporuke čija realizacija je u toku,*
- *preporuke koje ne možemo ocijeniti u tekućoj reviziji.*

Kroz procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka subjektu revizije se omogućuje da dostavi informacije o preduzetim korektivnim mjerama ili obrazloženje zašto korektivne mjere nisu preduzete. Ocjena stepena i faze realizacije datih preporuka se zasniva na dobrom poznavanju rada subjekta revizije, svih njegovih aktivnosti koje je preduzeo s ciljem realizacije date preporuke i unapređenja poslovanja (intenzivnom komunikacijom i saradnjom sa subjektom revizije), vremenskom trajanju procesa realizacije, te ukupnom odnosu subjekta revizije prema datim preporukama i stavovima revizije. Ponekad je teško precizno utvrditi odgovornost za realizaciju preporuka (pitanje lociranje i mjerenje stepena odgovorenosti u trezorskom sistemu poslovanja), jer je različita i odnosi se na različite subjekte. Iz navedenog razloga posebnu smo pažnju posvetili pitanje pravilnog adresiranja preporuka i vodili računa tko ima odgovornost i nadležnost za realizaciju datih preporuka.

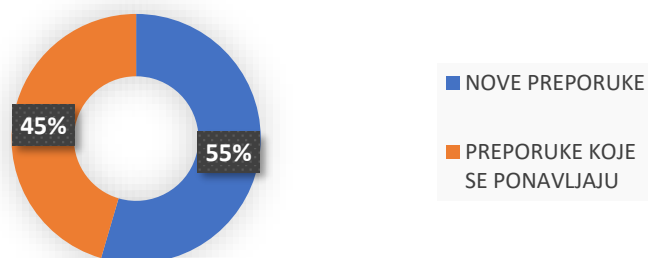
Pri davanju ocjene realizacije preporuka ističemo da je potrebno uzeti u obzir činjenicu kako sve preporuke nemaju istu težinu i značaj tako da, ukoliko se to zanemari, postotak realizacije preporuka ponekad može dovesti do pogrešnih zaključaka. Praćenje realizacije preporuka finansijske revizije za prethodnu godinu se odvija na godišnjem nivou i objavljuje u izvještaju o finansijskoj reviziji institucije - poglavlje realizacija preporuka.

Ured na svojoj internetskoj stranici održava i redovno ažurira registar preporuka datih kroz revizije koje je obavio, a koji sadrži i status realizacije za svaku pojedinačnu preporuku datu u procesu finansijskih i revizija učinka.

Realizacija preporuka finansijske revizije

Ured je kroz pojedinačne izvještaje finansijske revizije za 2021. godinu za 74 institucije dao ukupno 407 preporuka. Od ovog broja date su 222 nove preporuke, a 185 preporuka se ponavlja iz ranijeg perioda.

PREPORUKE ZA 2021. GODINU

Grafikon 3: Preporuke finansijske revizije u 2021.

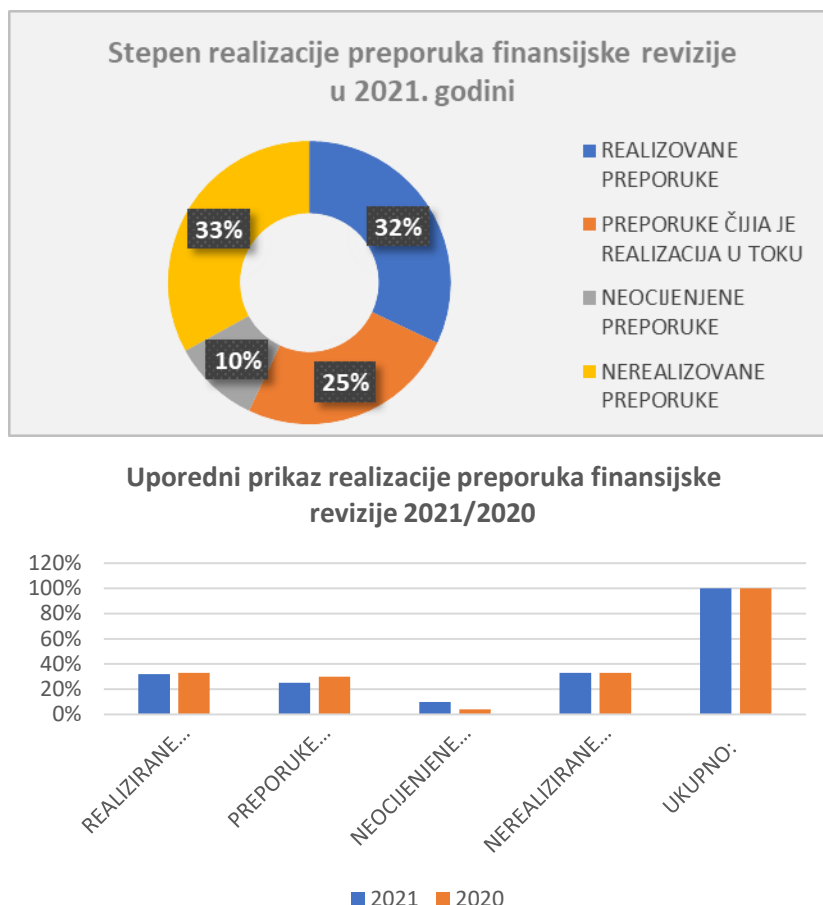
Revizija je provjerom stepena realizacije preporuka konstatovala da je oko 60% preporuka datih u prošloj i ranijim godinama realizovano ili je njihova realizacija u toku. Realizovane i nerealizovane preporuke su ostale na približno istom nivou kao i 2020. godine. Za određeni broj preporuka (10%) nismo mogli dati ocjenu realizacije zbog toga jer su iste date za konkretne nalaze, postupke nabavka, procese i sl., koji se ne dešavaju svake godine u institucijama. Broj neocijenjenih preporuka je znatno veći u odnosu na 2020. godinu.

U nastavku dajemo tabelarni i grafički prikaz stupnja realizacije preporuka finansijske revizije za 2021. i 2020. godinu.

Stepen realizacije	Postotak realizacije preporuka u 2021. godini	Postotak realizacije preporuka u 2020. godini
Realizovano	32%	33%
U toku	25%	30%
Nerealizovano	33%	33%
Neocijenjene preporuke	10%	4%
Ukupno	100%	100%

Tabela 2: Stepen realizacije preporuka finansijske revizije u 2021. i 2020. godini

Grafikon 4: Stepen realizacije preporuka finansijske revizije u 2021.

Grafikon 5: Uporedni prikaz stepena realizacije preporuka finansijske revizije 2021/2020

Na osnovu tabele i grafikona vidljivo je određeno smanjenje postotka realizovanih preporuka i povećanje neocijenjenih preporuka u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu, a nerealizovane preporuke su na istom nivou.

Analizirajući date preporuke i njihovu realizaciju kroz više godina, može se konstatovati da se uglavnom realizuju preporuke za čiju realizaciju je neophodno djelovanje same institucije kojoj je preporuka i data. Za preporuke koje su zajedničke većem broju institucija, preduzimaju se određene aktivnosti, ali još uvijek nisu provedene u mjeri da bi se ocijenile kao realizovane. Radi se uglavnom o preporukama koje ne ovise samo o subjektima revizije nego i o nadležnim institucijama. Pored toga, kod većih budžetskih korisnika, procesi poslovanja su raznovrsniji i složeniji i često realizacija preporuka ovisi o više subjekata i zahtijeva donošenje sistemskih rješenja viših nivoa vlasti.

Najveći broj preporuka se odnosi na nalaze revizora u revizorskim izvještajima za koje je izraženo mišljenje sa rezervom ili skrenuta pažnja, a odnose se na: neefikasnost kod postupka usklađivanja pravilnika o unutrašnjoj organizaciji institucija BiH sa odlukama Vijeća ministara BiH, nedovoljno transparentan proces zapošljavanja angažovanjem lica na određeno vrijeme bez provođenja procedure konkursa sa prekidima ili bez prekida ugovora o radu i angažovanjem lica na osnovu ugovora o djelu za sistematizovana radna mjesta, slabosti i nedostatke u primjeni Zakona o javnim nabavkama, slabosti kod sistema kontrole naplate prihoda i potraživanja, slabosti pri obavljanju popisa imovine, sredstava i obaveza, nedovoljno efikasnu i efektivnu realizaciju višegodišnjih kapitalnih projekata, neriješen status državne imovine, slabosti u funkcionisanju IT sistema i dr.

Većina datih preporuka se ponavlja više godina, a posljedica su nedostatka odgovornosti, i slobodno možemo reći u pojedinim slučajevima i ignorantskog odnosa naspram potreba realizacije

preporuka, nepostojanja kvalitetnih sistemskih rješenja, nedostajućih zakonskih i podzakonskih akata ili postojanje dvosmislenih, konfuznih i nedorečenih zakonskih rješenja koji generišu propuste i nedostatke, te nedostatak usvojenih standarda ponašanja i potrošnje u javnom sektoru. Nadalje, osjetljivost upotrebe javnog novca još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou te sam odnos naspram javnih dobara nije domaćinski i racionalan u mnogim slučajevima.

U Izvještaju o reviziji Izvještaja o izvršenju budžeta institucija BiH za 2020. godinu dato je 63 preporuka, a provedenom revizijom istog izvještaja za 2021. godinu konstatovano je kako je od tog broja, 12 preporuka realizovano, za 24 preporuka je ocijenjeno kako je njihova realizacija u toku, 22 preporuke nisu realizovane, dok za pet preporuku nije bilo moguće dati ocjenu realizacije. Uzimajući u obzir navedeno, postotak realizacije preporuka uključujući i preporuke u toku, iznosi oko 60 %.

Glavni nalazi i preporuke finansijske revizije za 2021. godinu sumira i obrađuju 20 pitanja sistemske prirode i krucijalne važnosti za funkcionisanje institucija BiH. Što se tiče implementacije preporuka iz Izvještaja o glavnim nalazima i preporukama za 2020. godinu, većina njih uglavnom nije realizovana i ponavljaju se iz godine u godinu što upućuje na zaključak kako institucije BiH, pored toga što ne ispunjavaju svoje zakonom utvrđene obaveze, dobrim dijelom narušavaju i sam dignitet institucija BiH. Dugogodišnje ponavljanje preporuka tj. visok stepene nerealizacije preporuka dosta je iritirajuće kako za reviziju tako i za javnost u cjelini.

Ured za reviziju smatra da nivo realizacije preporuka na nivou institucija BiH nije zadovoljavajući. Zbog toga se **pitanje odgovornosti**, kao suštinsko, mora podići na znatno viši nivo od sadašnjeg i tako uticati na stepen realizacije preporuka. Nadalje, vrlo bitna je opredijeljenost i posvećenost subjekta revizije za realizacijom preporuka kao i saradnja sa revizijom.

Implementacijom svih preporuka koje je dao Ured dodatno bi se povećala finansijska disciplina i odgovornost i transparentnost u raspolaganju javnim sredstvima kojim raspolažu institucije BiH te efikasnije i transparentnije trošenje ograničenih javnih sredstava. U cilju povećanja stepena odgovornosti u provođenju preporuka, neophodna je veća uključenost/saradnja kako zakonodavne tako i izvršne vlasti.

Realizacija preporuka revizije učinka

Realizacija preporuka revizije učinka, prema metodologiji i međunarodnim standardima, prati se putem izvještaja o realizaciji preporuka revizije učinka. Proces praćenja izvršenja preporuka doprinosi njihovoj efikasnijoj implementaciji. Imajući u vidu značaj i potencijal koji preporuke imaju za promjenu stanja u revidiranim oblastima, Ured svake godine provodi praćenje realizacije preporuka koje obuhvata dva ili više objavljenih izvještaja iz prethodnih godina.

U proteklih sedam godina realizacija preporuka je praćena za ukupno 20 izvještaja revizije učinka, objavljenih u 2013, 2014, 2015. i 2016. godini. Ukupno je dato 188 preporuka, a njihovo provođenje u odnosu na prošlogodišnji izvještaj je predstavljeno u narednoj tabeli.

Ocjena realizacije	Realizacija preporuka za 20 izvještaja čija je realizacija praćena u periodu 2016. – 2022.	
	Broj preporuka na kraju 2021 / 2022	Stepen realizacije na kraju 2021 / 2022
Realizovano	22 / 23	12% / 12%
Djelomično	82 / 89	47% / 47%
Početne aktivnosti	61 / 66	35% / 35%
Nisu preduzete aktivnosti	10 / 10	6% / 6%
Ukupno	175 / 188	100%

Tabela 3: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za 18 izvještaja objavljenih u '13., '14., '15. i 2016. godini

Kako se vidi iz tabele, nije bilo značajnih promjena u smislu ukupnog postotka realizacije preporuka. Više od polovine datih preporuka revizije učinka je djelomično ili u cijelosti realizovano čime su stvorene pretpostavke ili ostvarena određena poboljšanja u revidiranim oblastima. Za ostale date preporuke, aktivnosti su uglavnom u početnoj fazi realizacije, od čega za manji broj preporuka još uvijek nisu preduzete nikakve aktivnosti na njihovoj realizaciji.

U 2022. godini, predmetom praćenja bile su preporuke iz izvještaja revizije učinka „Upravljanje imovinom i troškovima smještaja u diplomatsko konzularnim predstavništvima BiH“ koji je objavljen 2017. godine i „Upravljanje carinskim terminalima“ koji je objavljen 2015 godine. Rezultati praćenja dati su u slikama ispod.

Slika 7: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za izvještaj revizije učinka „Upravljanje imovinom i troškovima smještaja u diplomatsko konzularnim predstavništvima BiH“

Slika 8: Pregled realizacije preporuka revizije učinka za izvještaj revizije učinka „Upravljanje carinskim terminalima“

Metodologija revizije

Metodologija rada finansijske revizije Ureda oslanja se na Vodič za finansijsku reviziju koji teoretski opisuje postupke revizije. Metodologija finansijske revizije kronološki prikazuje procedure i postupke u svim fazama revizije, počev od propisa vezanih za prihvatanje angažmana, planiranje revizije, te izvršenje revizije i izvještavanja o obavljenim revizijama, kao i odlaganje dokumentacije. Sve procedure su usklađene sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI)⁴. S obzirom na to da se ovi standardi kontinuirano ažuriraju, i naša metodologija revizije podliježe izmjenama i predstavlja „živu materiju“ koju stalno dopunjavamo i dorađujemo.

Počev od revizionog ciklusa za 2016. godine primjenjuje se Vodič za finansijsku reviziju i nova metodologija čiji se pristup reviziji zasniva na riziku i oslanjanju na unutrašnje kontrole subjekta revizije. Time se revizorski rad fokusira na značajne rizike i ključna pitanja što doprinosi manjem opsegu potrebnog detaljnog testiranja u slučaju da unutrašnje kontrole subjekta revizije dobro funkcioniraju. Također, jednom dokumentovan proces revizije, u skladu sa ovim pristupom, omogućava korištenje istih dokumenata koji se ažuriraju u narednom ciklusu revizije, što čini proces revizije efikasnijim i štedi resurse za reviziju.

Metodologija finansijske revizije je izmijenjena za ciklus revizija za 2018. godinu kada su, u skladu sa tada izmijenjenim standardima izvještavanja, u izvještajima finansijske revizije unesena poglavlja o „ključnim pitanjima revizije“ za subjekte revizije koji imaju najveći udio u budžetu institucija BiH, što doprinosi boljem razumijevanju naših izvještaja o finansijskoj reviziji. Naime, ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i tim se pitanjima bavimo u kontekstu revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju mišljenja, s tim da o tim pitanjima ne dajemo posebno mišljenje.

U 2022. godini vršeno je ažuriranje metodologije finansijske revizije kako bi se istom obuhvatila pitanja identifikovana kroz revizioni proces za 2021. godinu.

U 2022. godini vršene su aktivnosti na unapređenju metodologije IT revizije i priručnika za IT revizije. Implementirana je web verzija aktivnog priručnika za IT reviziju i omogućen rad sa Microsoft Office i/ili Open Office alatima.

Osnovu metodologije rada revizije učinka čine: ISSAI standardi revizije učinka, Vodič za reviziju učinka i Vodič za osiguranje kvaliteta u reviziji učinka. Ured, prema postojećim standardima i vodičima, ima namjeru nastaviti razvijati posebne procedure za svaku važnu fazu revizije učinka.

⁴ Međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) dio su Okvira profesionalnih objava Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – IFPP okvira (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji čine tri nivoa objava: INTOSAI principa (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizijskih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

Kontrola kvaliteta revizije

Kvalitet rada Ureda je od suštinskog značaja za njegovu reputaciju kao nezavisne, nepristrane i profesionalne institucije. Kako bi osigurao kvalitet svojih revizija, Ured je razvio vlastiti sistem kontrole kvaliteta u namjeri usklađivanja sa relevantnim i primjenljivim standardima. Sistem kontrole kvaliteta zasniva se na smjernicama i zahtjevima Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija (ISSAI). Cilj sistema kontrole kvaliteta je pružiti razumno uvjerenje o tome da:

- ✧ Ured i njegovo osoblje postupaju u skladu sa standardima revizije i primjenjivim zakonskim i regulatornim zahtjevima; i da
- ✧ izvještaji Ureda budu primjereni datim okolnostima.

Kvalitet naših proizvoda i procesa osigurava se prvenstveno profesionalnošću i stručnošću našeg osoblja zbog čega značajne napore ulažemo u prijem kvalifikovanih kadrova i njihovo stalno obrazovanje. Rukovodioci revizije i revizorski tim su zajedno odgovorni za kvalitet procesa revizije. Menadžment Ureda ima konačnu upravnu odgovornost.

Kvalitet finansijske revizije osigurava se putem obaveznih koraka u procesu revizije, koji su podržani metodologijom rada finansijske revizije. Ovi koraci obuhvaćaju različite faze u procesu revizije (planiranje, izvršenje i izvještavanje). Za svaku fazu revizije pripremljene su interne radne instrukcije, uputstva i kontrolne liste. Sistem kontrole kvaliteta sastoji se od kontrole kvalitete i monitoringa kontrole kvaliteta.

Kontrola kvaliteta tokom procesa finansijske revizije obavlja se na nivou revizorskog tima za svaku reviziju i u svim fazama revizije. Ova kontrola je osnovni nivo sistema kontrole kvaliteta u Uredu jer osigurava kontrolu kvaliteta tokom samog procesa revizije. Kontrola kvaliteta uključuje politike i procedure koje u momentu izvođenja revizije osiguravaju da je proces revizije izvršen u skladu sa standardima revizije, pravilima i procedurama. Vršiti se na način da vođa tima obavlja kontrolu članova tima, a rukovodilac revizije kontroliše rad vođa tima i članova revizorskog tima. Ona podrazumijeva tzv. „ispravno postupanje iz prve“ (eng. getting it right first time) s obzirom da su revizione procedure i procedure kontrole kvaliteta uključene u operativni rad revizora u svim fazama revizije (planiranje, izvršenje i izvještavanje). Generalni revizor prenosi ovlasti za obavljanje revizije određenih subjekata revizije rukovodiocu revizije koji je u pravilu ovlašten revizor sa značajnim iskustvom u reviziji i koji je odgovoran za cjelokupan proces revizije kod dodijeljenih mu subjekata revizije. Za svaku pojedinačnu reviziju formira se tim revizora kojeg čine vođa tima i članovi tima. Revizorski timovi dodjeljuju se rukovodiocu revizije, a rukovodilac revizije organizuje, vodi i nadzire rad svih timova koji su u njegovoj nadležnosti.

Nepostojanje odgovarajućeg softvera za upravljanje revizionim aktivnostima koji pruža mogućnosti elektronskog odobravanja dokumenata, preuzimanje narednih dokumenata nakon odobravanja prethodnih i vidljivih tragova ispravaka (intervencija) u znatnoj mjeri otežava ovaj prvi nivo kontrole kvaliteta. Kao prijelazno rješenje, do uspostave softvera za praćenje procesa revizije (Audit Management System - AMS), Odjeljenje za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta je propisalo elektronsko praćenje procesa revizije putem foldera za reviziju u postojećem Windows programu sa odgovarajućim pravima za pristup ovim folderima.

U vezi s uspostavom sistema za upravljanje procesom revizije (AMS), nastavljene se aktivnosti s ciljem njegove implementacije te je započeta priprema projektnog zadatka za implementaciju AMS-a u okviru IPA II programa. U toku je izrada projektnog zadatka koji treba biti završen u prvoj polovini juna 2023. godine.

Monitoring kvaliteta obavlja se putem nezavisnog internog pregleda („vrućeg pregleda“) i osiguranja kvaliteta („hladnog pregleda“).

Vrući pregled je kontrola koja se provodi u toku revizije te, shodno tome, omogućava vršenje korekcija u revizionim aktivnostima neposredno u toku ciklusa revizije ili prije nego što izvještaji o reviziji postaju konačni. Tokom 2022. godine, svi nacrti izvještaja o finansijskoj reviziji za 2021. godinu bili su predmet nezavisnog internog pregleda od strane onih koji nisu učestvovali u procesu revizije. Ovom kontrolom data je dodana vrijednost izvještajima o reviziji, s obzirom na izvršene korekcije u tekstu izvještaja koji se tiču nalaza i preporuka revizije, te usklađenosti samog izvještaja sa usvojenim modelom izvještaja.

Hladni pregled je kontrola koja se provodi nakon obavljene revizije i podrazumijeva nezavisnu procjenu procedura kontrole kvaliteta i nezavisnog internog pregleda radi unapređenja cjelokupnog procesa revizije. Ovu kontrolu kvaliteta vrši lice, ili tim, koje nije učestvovalo niti u procesu revizije koja je predmetom pregleda niti u nezavisnom internom pregledu. Osiguranje kvaliteta predstavlja isključivo „hladni pregled“. Rezultati „hladnog pregleda“ se mogu primijeniti u budućem periodu, tj. u narednim revizijama. Funkcija osiguravanja internog kvaliteta revizije („hladni pregled“) povremeno se obavlja za odabrani uzorak obavljenih revizija od strane onih koji nisu učestvovali u procesu revizije, pri čemu se ocjenjuje dizajn i rad sistema kvaliteta revizija Ureda.

Ured je u 2022. godini, u skladu sa ISSAI standardima, izvršio djelomičnu rotaciju revizorskog osoblja s ciljem umanjenja rizika od zbližavanja sa organizacijom koja se revidira, kao i rizika ugrožavanja profesionalnog skepticizma revizora uslijed dugogodišnjeg angažmana kod istog subjekta. Rotacija se vrši nakon 3 do 5 godina angažmana na reviziji jedne institucije.

Prema ISSAI standardima, pitanje kvaliteta revizije učinka mora biti integrisano u cjelokupan proces revizije, od strateškog planiranja pa sve do praćenja realizacije preporuka izvještaja o reviziji. Ured je, tokom posljednjih godina, usmjerio aktivnosti na jačanje funkcije kontrole kvaliteta revizije učinka. Tokom 2022. godine obavljena je kontrola kvaliteta za četiri izvještaja revizije učinka. Provedene aktivnosti, osim analize i davanja komentara na nacрте izvještaja, prije njihovog dostavljanja revidiranim institucijama, podrazumijevale su i aktivnosti kontrole kvaliteta vezane za ukupan proces provedenih revizija, posebno u fazi pripreme planova rada nakon provedenih predstudijskih istraživanja. Pri odabiru tema revizije učinka i timova za provođenje revizija Ured vodi računa o rotaciji članova timova i kapacitetima revizorskog osoblja, s ciljem da što više oblasti u javnoj upravi bude predmetom revizije (sigurnost, integracije, javne nabavke i dr.) i da se u konačnici osigura najveći stepen nepristranosti, profesionalizma i kvaliteta u radu revizorskog osoblja.

Kontrola kvaliteta revizije učinka je proces koji je potrebno u kontinuitetu nadograđivati kako bi se zadržao visok nivo kvaliteta objavljenih izvještaja revizije učinka. Preduzimanjem aktivnosti i jačanjem procesa kontrole kvaliteta revizije učinka, Ured osigurava da nalazi i poruke koje daje kroz izvještaje revizije učinka budu aktualni, usmjereni ka rješavanju problema u funkcionisanju institucija BiH i unapređenju kvaliteta života građana BiH.

Međunarodna saradnja

Međunarodnu saradnju Ured uglavnom ostvaruje putem članstava u Međunarodnoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI), Evropskoj organizaciji vrhovnih institucija za reviziju (EUROSAI) i Mreži vrhovnih institucija za reviziju zemalja kandidata i potencijalnih kandidata i Evropskog revizorskog suda (Mreža).

Delegacija Ureda je učestvovala u radu XXIV INTOSAI Kongresa koji se održavao u novembru 2022. godine održavao u Rio de Janeiru.

Ured je, na nivou EUROSAI-ja, učestvovao u radu stručnog dijela EUROSAI Kongresa koji se odvijao u Pragu maja 2022. godine. Osoblje Odsjeka za IT poslove je nastavilo sa redovnim godišnjim aktivnostima unutar EUROSAI radne grupe za IT reviziju svojim doprinosom realizaciji 15. godišnjeg sastanka ove radne grupe koji se održao u Bukureštu, septembra 2022. godine. Po prvi put u povijesti, Ured je učestvovao i u radu EUROSAI konferencije za mlade (YOUNG EUROSAI) koja se održala također u septembru u Stockholmu i na kojoj su dva mlađa revizora finansijske revizije aktivno učestvovala u radionicama iz različitih oblasti revizije javnog sektora.

Sastanak čelnika Mreže na kojem je učestvovao generalni revizor Ureda održan je u martu 2022. godine (u hibridnoj formi). Na sastanku su razmatrane buduće aktivnosti koje bi trebale činiti plan rada Mreže za naredni period, na osnovu čega je konačan Plan rada mreže za period 2023.-2025. i usvojen krajem godine.

Saradnja sa Agencijom Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women) ozvaničena je zaključenim memorandumom o razumijevanju. Memorandum definiše različite modalitete podrške s ciljem unapređenja kapaciteta Ureda u oblasti integrisanja principa rodne ravnopravnosti, rodno odgovornog budžeta i provođenja revizija koje će u obzir uzeti rodnu perspektivu i ciljeve i podciljeve održivog razvoja iz ove oblasti. S tim u vezi je delegacija Ureda učestvovala u studijskoj posjeti institucijama Republike Austrije čiji cilj je bio upoznavanje sa politikama, institucionalnim strukturama i naporima za sistemsko unapređenje rodne ravnopravnosti u politikama i budžetima Republike Austrije.

Razmjena iskustava na međunarodnom nivou je, u 2022. godini nastavljena u virtuelnom obliku u velikom broju slučajeva. Zaposlenici Ureda su ovu priliku iskoristili za slušanje i učešće u nizu webinaru, virtuelnih radionica, konferencija i sl.

Organizacija poslovnih procesa Ureda

Struktura Ureda uređena je na način na koji se, u najvećoj mjeri, uspješno i efikasno obavljaju poslovi iz nadležnosti Ureda. Unutrašnja aktivnost Ureda obilježena je nizom poslova koji su imali za cilj unapređenja internih procedura i pojedinačnih akata koji se odnose na prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenika, jačanje discipline, te stvaranje boljeg pozitivnog ambijenta.

Shematski prikaz organizacije Ureda dat je prilogu 2.

Razmatranja i zauzimanja stavova o stručnim i drugim važnim pitanjima iz djelokruga rada Ureda vrši se tokom sjednica Stručnog kolegija. U 2022. godinu održano je ukupno 14 sjednica Stručnog kolegija.

Organizovanju poslovnih procesa značajnu ulogu pruža Odsjek za IT poslove. U kontinuitetu, uključujući i period trajanja revizije, vršene su aktivnosti praćenja, administriranja i održavanja informacionog sistema. Pružena je tehnička podrška redovnom poslovanju i automatizovanom odvijanju poslovnih procesa. Uspješno su provedene sve procedure javnih nabavki u segmentu informaciono-komunikacionih tehnologija. Izvršeno je unapređenje mrežne infrastrukture, pristupnih linkova i informacionog sistema u segmentu sigurnosti.

Nastavljene su aktivnosti s ciljem implementacije sistema za upravljanje procesom revizije (AMS) te je započeta priprema projektnog zadatka za implementaciju AMS-a.

Upravljanje

Prema Zakonu o reviziji, na čelu Ureda je generalni revizor koji upravlja Uredom i koji ima dvojicu zamjenika.

Hrvoje Tvrtković, generalni revizor Ureda, je na ovu poziciju imenovan u oktobru 2020. godine. Ranko Krsman, zamjenik generalnog revizora, imenovan je u novembru 2015. godine, a Jasmin Pilica, zamjenik generalnog revizora, u martu 2016. godine.

Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima pozicionirano je kao centralni dio strateškog upravljanja koji vodi kvalitetnijem odlučivanju, koje se zasniva na pravovremeno prikupljenim i ažuriranim informacijama što stvara dobre preduvjete za uspješno ostvarenje postavljenih ciljeva. Glavni cilj je da se ili smanji vjerojatnoća i /ili uticaj rizika ili da se osigura spremnost na rizike koji se mogu kontrolisati. Rezultat procesa je Registar rizika Ureda kojim su utvrđeni najznačajniji rizici po kojima je potrebno postupati, određeni način postupanja za ublažavanje rizika i nosioci aktivnosti. Registar nema vremenski okvir, već je potrebno rizike redovno razmatrati i revidirati kako bi se zadržala efikasnost odgovora na rizik.

Generalni revizor imenovao je zaposlenog zaduženog za koordinaciju aktivnosti na upravljanju rizicima u Uredu. Rukovodioci organizacionih jedinica dužni su izvještavati o aktivnostima preduzetim na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima u svojoj organizacionoj jedinici, najznačajnijim rizicima i novonastalim rizicima koji su se pojavili nakon redovnog ažuriranja Registra rizika, o preduzetim aktivnostima na sprečavanju odnosno ublažavanju rizika i o rizicima na koje se nije moglo djelovati na planirani način. Imenovani je dužan upravljati rizicima i registrom rizika, koordinisati sa rukovodiocima organizacionih jedinica na ažuriranju identifikovanih rizika i periodično izvještavati menadžment o provedenim aktivnostima upravljanja rizicima.

Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH objavila je nove Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine - verzija 2. Shodno novim Smjernicama, ažuriran je Registar rizika Ureda i u narednom periodu bit će potrebno ažurirati obrasce za utvrđivanje i procjenu rizika.

Potencijalni rizik po rad Ureda još uvijek je prisutan u vidu neriješenog pitanja trajnog smještaja Ureda. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2018. godine donijelo odluku o nabavki/kupovini uredskog prostora za potrebe Ureda, a za što je osigurano pet miliona konvertibilnih maraka. Na osnovu ove odluke Vijeća ministara BiH o višegodišnjem kapitalnom ulaganju, postupak nabavke prostora za Ured vrši Služba za zajedničke poslove institucija BH.

Ured je službenim putem od Službe za zajedničke poslove institucija BiH zatražio informaciju o statusu realizacije projekta. Vijeća ministara Bosne i Hercegovine do kraja 2022. godine nije razmatralo Izvještaj o provođenju postupka kupovine/nabavke objekta za potrebe smještaja Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine koje je pripremila Komisija za provođenje postupka, niti je razmatralo prijedlog Odluke o izmjeni Odluke o odobravanju kupovine/nabavke objekta za potrebe smještaja Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine u Sarajevu kojeg je dostavila Služba za zajedničke poslove institucija BiH.

Osoblje

Osoblju Ureda, kao najvećem potencijalu Ureda, i u predmetnom izvještajnom periodu posvećena je izuzetna pažnja u smislu da kvalifikacije, znanja i vještine budu odlučujuće pri raspoređivanju na radna mjesta. Izuzetni naponi uloženi su u razvoj i edukovanje zaposlenika.

Zaključno sa 31. 12. 2022. godine, Ured je zapošljavao ukupno 68 zaposlenika.

Obrazovna, spolna i starosna struktura zaposlenih u Uredu predstavljena je u prilogu 3. Izvještaja.

Plaće zaposlenika Ureda utvrđene su Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine⁵, podzakonskim aktima i internim pravilima dopuštenim naprijed navedenim Zakonom.

⁵ Službeni glasnik BiH br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20 i 65/20 i 59/22.

Finansiranje

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (Službeni glasnik BiH broj 42/22) Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine odobren je budžet u iznosu od 4.933.000 KM, od čega su tekući izdaci iznosili 4.770.000 KM, a kapitalni izdaci 163.000 KM. Namjenska neutrošena sredstava iz 2021. godine prenijeta su u iznosu 1.934,65 KM, dok su uplate od drugih nivoa vlasti za program posebne namjene ukupno iznosile 29.900 KM. Iz tekuće pričuve alocirana su sredstva u iznosu 32.000 KM za realizaciju Odluke o odobravanju sredstava tekuće rezerve za isplatu jednokratne novčane pomoći zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine, te je ukupni korigovani budžet, koji uključuje prenijeta sredstva iz 2021. godine i uplaćena namjenska sredstva iznosio 4.996.835 KM.

U prvih šest mjeseci 2022. godine, finansiranje se odvijalo na osnovu Odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period januar - mart 2022. godine i Odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period april - juni 2022. godine.

U decembru 2022. godine upućen je zahtjev za prestrukturisanje rashoda, sa ekonomskog koda Putni troškovi na Izdatke za energiju i komunalne usluge i Unajmljivanje imovine i opreme. Nedostajuća sredstva u ukupnom iznosu od 15.000 KM na budžetskim pozicijama Izdaci za energiju i komunalne usluge i Unajmljivanje imovine i opreme, osigurani su na osnovu ušteda na poziciji Putni troškovi.

Nakon usvajanja Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine pokrenuti su postupci javnih nabavki kapitalnih izdataka u skladu sa odobrenom namjenskom strukturom. Ukupna vrijednost ugovorenih kapitalnih izdataka iznosila je 158.262 KM ili 97,1% ukupne vrijednosti odobrenih kapitalnih izdataka u 2022. godini.

U skladu s Uputstvom o popisu imovine i obaveza budžetskih korisnika - institucija BiH, na dan 31.12.2022. godine izvršen je popis sredstava, obaveza i potraživanja.

Nakon obavljenog popisa stalnih sredstava izvršen je obračun inventure i utvrđeno da stvarno stanje stalnih sredstava odgovara knjigovodstvenom stanju.

Izvršenje budžeta za period izvještaja iznosi 4.522.353 KM, što čini 90,5 % u odnosu na ukupan korigovani budžet. Tekući izdaci u 2022. godini realizovani su u iznosu 4.364.090 KM što čini 90,3% korigovanog budžeta. Kapitalni izdaci realizovani su u ukupnom iznosu 158.262 KM ili 97,1 % ukupno odobrenih sredstava za ove namjene.

Finansijski izvještaj u tabelarnom prikazu dato je u prilogu 4. Izvještaja.

Prilozi

Prilog 1. – Popis institucija koje su bile predmetom finansijske revizije u 2022. godini (revizija finansijske 2021. godine):

Prilog 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda

Prilog 3. – Obrazovna, polna i starosna struktura zaposlenih u Uredu

Prilog 4. – Finansijski izvještaj Ureda

Prilog 1. – Popis institucija koje su bile predmetom finansijske revizije u 2022. godini (revizija finansijske 2021. godine):

1.	Agencija za antidoping kontrolu BiH
2.	Agencija za forenzična ispitivanja i vještačenja BiH
3.	Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH
4.	Agencija za javne nabavke BiH
5.	Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
6.	Agencija za nadzor nad tržištem BiH
7.	Agencija za osiguranje u BiH
8.	Agencija za policijsku podršku
9.	Agencija za poštanski promet BiH
10.	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
11.	Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
12.	Agencija za rad i zapošljavanje BiH
13.	Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta
14.	Agencija za sigurnost hrane BiH
15.	Agencija za statistiku BiH
16.	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH
17.	Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH
18.	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
19.	Agencija za državnu službu BiH
20.	Arhiv BiH
21.	Centar za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH
22.	Centar za uklanjanje mina u BiH
23.	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
24.	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH
25.	Direkcija za evropske integracije BiH
26.	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
27.	Državna agencija za istrage i zaštitu
28.	Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH
29.	Fond za povratak BiH
30.	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH
31.	Granična policija BiH
32.	Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača u BiH
33.	Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH
34.	Institut za akreditiranje BiH

35.	Institut za intelektualno vlasništvo BiH
36.	Institut za mjeriteljstvo BiH
37.	Institut za nestale osobe BiH
38.	Institut za standardizaciju BiH
39.	Komisija za koncesije BiH
40.	Konkurencijsko vijeće BiH
41.	Memorijalni centar Srebrenica
42.	Ministarstvo civilnih poslova BiH
43.	Ministarstvo finansija i trezora BiH
44.	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
45.	Ministarstvo odbrane BiH
46.	Ministarstvo pravde BiH
47.	Ministarstvo sigurnosti BiH
48.	Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
49.	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
50.	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
51.	Obavještajno-sigurnosna agencija BiH
52.	Odbor državne službe za žalbe BiH
53.	Parlamentarna skupština BiH
54.	Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika
55.	Pravobranilaštvo BiH
56.	Predsjedništvo BiH
57.	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
58.	Služba za poslove sa strancima BiH
59.	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
60.	Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
61.	Centralna izborna komisija BiH
62.	Sud BiH
63.	Tužilaštvo BiH
64.	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
65.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH
66.	Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH
67.	Ured za harmonizaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH
68.	Ured za razmatranje žalbi
69.	Ured za veterinarstvo BiH

70. Ured za zakonodavstvo BiH

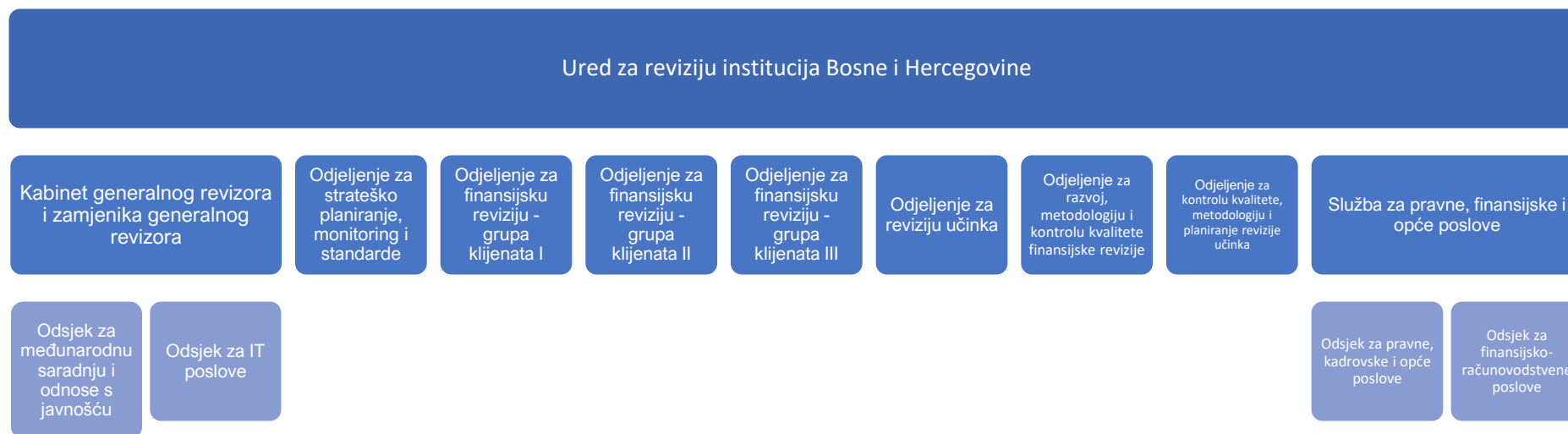
71. Ustavni sud BiH

72. Vijeće za državnu pomoć BiH

73. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH

74. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH

Prilog 2. – Shematski prikaz organizacije Ureda

Prilog 3. – Struktura zaposlenih u Uredu

Obrazovna struktura

VSS	60
SSS	8
Ukupno	68⁶

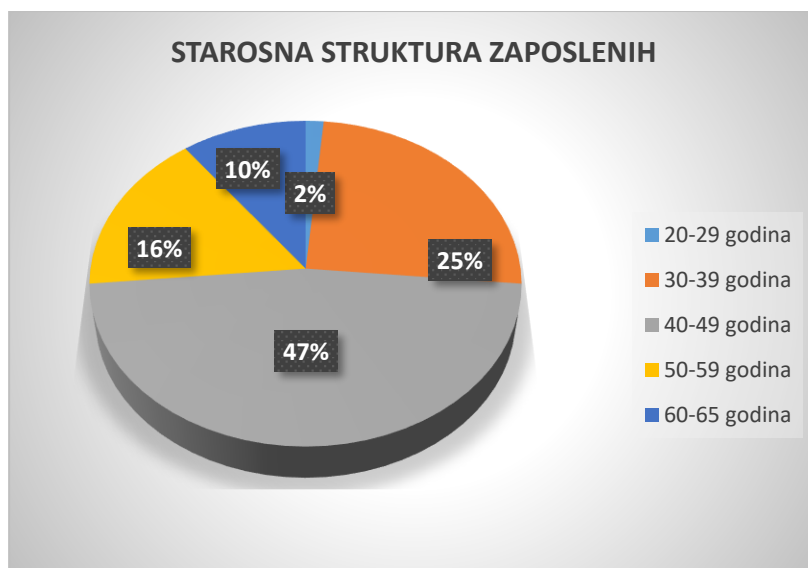
Polna struktura

Muški pol	29
Ženski pol	39
Ukupno	68

Starosna struktura

20-29 godina	1
30-39 godina	17
40-49 godina	32
50-59 godina	11
60-65 godina	7
Ukupno	68

⁶ 1 zaposlenik - odsustvo sa rada bez naknade plaće - neplaćeno odsustvo

Pregled rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama

Period izvještavanja: 1. 1. do 31. 12. 2022. godine									
Red. br.	Opis	Ekon. kod	Budžet	Izmjene i dopune	Korigovani budžet	Ostvareni kumulativni iznos rashoda i izdataka	Ostvareni kumulativni iznos istog perioda prethodne godine	Postotak 7/6x100	Postotak 7/8x100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Ukupni tekući rashodi (2+5)	610000	4.770.000	63.835	4.833.835	4.364.090	3.859.633	90,3%	113,1%
2	Plaće i naknade troškova zaposlenih (3+4)	611000	3.892.000	32.000	3.924.000	3.657.733	3.274.358	93,2%	111,7%
3	Bruto plaće i naknade plaća	611100	3.617.000	0	3.617.000	3.378.669	3.029.801	93,4%	111,5%
4	Naknade troškova zaposlenih	611200	275.000	32.000	307.000	279.064	244.557	90,9%	114,1%
5	Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	613000	878.000	31.835	909.835	706.358	585.275	77,6%	120,7%
6	Putni troškovi	613100	180.000	-15.000	165.000	111.122	11.592	67,3%	958,6%
7	Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	613200	45.000	0	45.000	33.784	31.803	75,1%	106,2%
8	Izdaci za energiju i komunalne usluge	613300	73.000	10.000	83.000	79.778	71.430	96,1%	111,7%
9	Nabavka materijala i sitnog inventara	613400	45.000	0	45.000	23.500	42.846	52,2%	54,8%
10	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	613500	35.000	0	35.000	31.506	23.058	90%	136,6%
11	Unajmljivanje imovine i opreme	613600	292.000	5.000	297.000	295.393	278.520	99,5%	106,1%
12	Izdaci za tekuće održavanje	613700	68.000	0	68.000	22.429	25.404	33%	88,3%
13	Izdaci osiguranja, bankarskih usluga i usluga platnog prometa	613800	20.000	0	20.000	8.226	8.163	41,1%	100,8%
14	Ugovorene i druge posebne usluge	613900	120.000	31.835	151.835	100.621	92.459	66,3%	108,8%
15	Ukupni kapitalni izdaci (16)	82000	163.000	0	163.000	158.262	22.297	97,1%	709,8%
16	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	821000	163.000	0	163.000	158.262	22.297	97,1%	709,8%
17	Nabavka opreme	821300	163.000	0	163.000	158.262	22.297	97,1%	709,8%
UKUPNO			4.933.000	63.485	4.996.835	4.522.353	3.881.929	90,5%	116,5%

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Ul. Tešanjaska 24a/29
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel./Fax:

++387 (0) 33 275 400, 275 401

e-mail:

saibih@revizija.gov.ba

web-stranica:

www.revizija.gov.ba